

pero... sabemos cómo
proteger lo que más quieres

CLICK AQUÍ

Hemeroteca | Suscritete

Clasificados

Domingo, 12 junio 2016

Cartelera

TV

Tráfico

Francesc J. Her

www.levante-emv.com
Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO

Menú

C.Valenciana Más noticias Deportes Economía Opinión Cultura Ocio Vida y Estilo Participación Multimedia

Suscriptor

Valencia
26 / 20°

Castelló
27 / 20°

Alicante
26 / 20°

Levante-EMV » En Domingo

Suscriptor

El rocambolesc viatge de la seda

Al segle XVIII, Joaquín Manuel Fos protagonitzà un rocambolesc viatge per Europa per conèixer els secrets de la seda - També fou el responsable de la creació de la il·luminació pública i dels vigilants nocturns

12.06.2016 | 04:15

FRANCESC J. HERNÁNDEZ | DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Joaquín Manuel Fos va néixer a València l'octubre de 1730, al si d'una modesta família d'origen francès. S'enriquí amb els successius matrimonis que contragué, primer amb Josepa Antonia Escoto i, més tard, amb Tomasa Ricord. Això li permeté habitar un ric palau, d'estil xorigueresc, que hi havia al número 30 i successius del carrer del Bany (molt a prop de la plaça del Pilar), i també muntar una fàbrica de seda. Fou precisament al voltant de la producció sedera que construí una llegenda sobre la seua vida. Sembla que, el nostre personatge, va fer creure a la seua família que havia desaparegut tràgicament, i marxà a l'estranger per aprendre les tècniques tèxtils de la seda, un viatge que, com veurem, sembla més bé una invenció rocambolesca. Per formar-se en els secrets de velluts, damasquins, brocats o moarés d'aigües tornassolades, que en aquella època anterior a la Revolució Francesa eren protegits pels codis dels gremis de teixidors, Joaquín Manuel Fos digué que adoptà identitats falses en un llarg periple per altres països (seguint un trajecte, el relat del qual anava ampliant-se amb el temps).

El rocambolesc viatge de la seda

Així, anys després, va escriure que s'havia fet passar per «fastuoso Príncipe en Luca i Florencia, rico Comerciante en Venecia, intrepido Soldado en Turin, fatigado Peregrino en Roma, estudioso Abàte en Napoles, mozo de Caballos, è infeliz mendigo en Francia». Adoptant aquestes identitats (o alguna més o –més probablement– alguna menys) va recórrer els principals centres de producció sedera d'Europa. Segons ell: «las Fábricas de Genova, Luca, Florencia, Milan, Bolonia, Venecia, Napoles, Roma, Nimes, Leon [Lió], Turs, Paris i Londres, con las otras Ciudades menos notables de Ynglaterra, Ytalia, Flandes, Holanda, Alemania, Vngria, Prusia, i Turquia han prestado fecunda materia à mi imaginacion». En tornar a València, gaudí de prestigi. Fou incorporat a la Reial Societat Econòmica d'Amics del País de València, a la qual afegí un nombrós grup de comerciants. Com a representant d'aquesta institució va fer gestions davant del rei Carles III, el que determinà altres episodis de la seua biografia. El 1773 aconseguí que el monarca donara ordre perquè les cintes de seda distintives de la Reial Orde de Carles III foren fabricades a València. El mateix Joaquín Manuel Fos fou distingit pel rei amb el títol de «Prensador de la Reial Casa», per la qual cosa col·locà l'escut borbònic al seu palau del carrer del Bany, que també estava ornat amb llargs balcons, mènsules, pintures murals, i on hi hagué també, abans del seu enderrocament, unes riques portes procedents del Palau Reial o del de la Batllia.

Fos, inspector de la seda

Ara bé, Carles III fou un rei amant de reprimir les manifestacions festives. Així prohibí les festes d'esquellots, vestir-se els homes de dones, els jocs d'atzar, tocar instruments no harmònics la nit de Sant Joan o la de Sant Pere, traure gegants en la processó del Corpus, proferir insults al Nadal, ballar front a imatges sagrades, fer retaules de fusta, l'arcabuseria de festa, la pirotècnica, etc. La prohibició dels coets tingué dues conseqüències notables a terres valencianes. D'una banda, els forners valencians feren de massapà els coets prohibits, i així va néixer la pioleta i el tronador, elements bàsics de la nostra moadorà. D'una altra banda, Joaquín Manuel Fos promogué la contractació de pirotècnics desocupats per fer una il·luminació nocturna i guardar la seguretat. Va sorgir així un cos de vigilants nocturns, coneguts popularment com «serenos», que fou copiat a Vitòria, Toledo, Múrcia o Madrid.

Potser impressionat pel caràcter emprenedor de Joaquín Manuel Fos, el rei Carles III el nomenà el 1777 (el mateix any que aparegueren els «serenos») inspector general de les fàbriques de seda. En assumir aquest càrrec, esdevingué el responsable d'interpretar la regulació del sector adoptada el 1778, la qual cosa va fer, si fem cas de les cròniques, amb massa rigor. Disposava d'un cos d'inspectors que, quan trobaven teixits inadequats per manca de pes, els esgarraven fent servir unes ganivetes de plata i prohibien als seus artesans fer-ne més durant un temps. El 31 de gener de 1784 organitzà una mena d'acte inquisitorial a la plaça del Mercat, front a la Lotja (un lloc on

Seguro de Hogar

Contrata ahora Hogar, Mascotas o Accidentes y te regalamos

1 mes gratis.

Y si ya eres cliente,

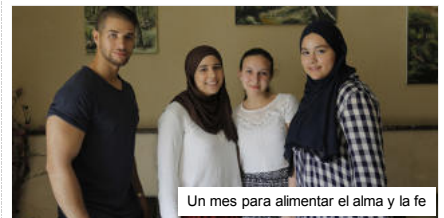
2 meses gratis.

Abono de un importe equivalente, según los casos, a una o dos mensualidades de la prima descontados impuestos y recargos con un máximo de 300€.
Promoción válida del 10 de mayo al 31 de julio de 2016 y para los primeros 9.700 contratos.

santalucía
SEGUROS
Estamos cerca, estás seguro.

Suscriptor | En Domingo

Contenido exclusivo para suscriptores digitales

Un mes para alimentar el alma y la fe

Un mes para alimentar el alma y la fe

«Nos hace ponernos en la piel de quien no tiene qué comer durante todo el año», aseguran jóvenes...

El Erasmus de Pinazo

La Diputación de Valencia restaura cinco obras inédita de Pinazo correspondientes al periplo que...

Sobresaliente en español e integración

Quince mujeres marroquíes de Silla, tres de ellas analfabetas, pidieron al ayuntamiento un taller...

Guerra al estigma de las bandas latinas

Las pandillas callejeras son un fenómeno que no solo se debe abordar desde la seguridad ciudadana....

tradicionalment es procedia a execucions públiques, la qual cosa es recorda amb els tres xiprers que hi són). Aquell dia es cremaren públicament vuit peces de roba fabricades a la casa de Mariano i Antonio Soler, pare i fill, perquè el teixit de seda que havien emprat només tenia un fil a la trama. Foren condemnats, a més, a pagar una multa de 30 lliures i en un tauler, amb grans lletres, s'anotaren el noms dels mestres que havien fet el teixit condemnat. Joaquín Manuel Fos s'excedí en el seu rigor, com mostra el fet que la Junta de Comerç desaprovà l'acte de la plaça del Mercat en una ordre de 1787.

Joaquín Manuel Fos aplicà també mètodes de reforç positiu. Així, promogué, mitjançant la Societat Econòmica d'Amics del País de València, premis als productors de seda, ben dotats econòmicament. Cap al 1786 hi havia 3.535 telers de seda (un segle abans, n'hi havia uns 800), en els quals treballaven unes 6.500 persones, els «velluters». L'any 1779, per exemple, s'atorgaren premis a Diego de Mora, de Torrent, i Bautista Miera, Andrés Alapont, Pasqual Bedreño, Miguel Miera, Manuel Tortajada i Francisco Burguet, tots ells de Silla. Tant l'arquebisbe, Francisco Fabián Fuero, com el mateix Joaquín Manuel Fos, incrementaren els premis amb complements dotats per ells mateixos.

El 1781 rebé l'ordre de Carles III de fer un llibre per explicar les tècniques de la seda. Joaquín Manuel Fos composà la instrucció i la Junta General de Comerç (de la qual formava part l'autor) proposà la seua edició, però la publicació s'endarrerí per la mort del monarca (1788). Un any després morí Joaquín Manuel Fos (agost de 1789). Finalment, el 1790, autoritzada per Carles IV, aparegué l'obra, amb 17 magnífiques il·lustracions del gravador murcià Juan Barcelón, i un títol llarg: «Instrucción metódica para establecer y dirigir una fábrica de hacer mueres [moarés] con perfección, lustrar rasos y seties, dar asiento á las estofas de seda y de oro ú plata, con la descripción de una máquina inventada por el autor para dar perfecto lustre y suavidad á los grodetures y tafetanes».

Paradoxalment, el palau xorigueresc de Joaquín Manuel Fos (la trajectòria del qual tingué molt a veure amb els secrets de la seda que havia sostret als francesos), on encara vivia Tomasa Ricord, fou ofert per les autoritats valencianes durant les guerres napoleòniques perquè servira d'allotjament als invasors. Una bona manera de tancar aquest article és recordar les paraules de Justo Pastor Fuster, en la seua «Biblioteca valenciana» a propòsit de Joaquín Manuel Fos: «El elogio de este hombre célebre no cabe en el pequeño círculo del artículo que pudieramos consagrarle en esta obra, y no es justo comprimir sus virtudes filantrópicas por una fuerza geométrica».

Compartir en Facebook

Compartir en Twitter

Temas relacionados: Bany Carrer Joaquín Manuel Fos Josepa Antonia Escoto Luca Napoles Roma Secrets Sembla Sociologia Tomasa Ricord Universitat de valència

Publicidad

Laica, peatonal y animalista... pero con frentes abiertos en la ZAL, Cabanyal y Parque Central

La ciudad ha dado pasos para favorecer la movilidad de los viandantes en el

centro histórico, ha...

Todas las noticias de En Domingo

Cuponísimo

REGENERADOR INTIMO

ANTES 57,50€ -31% **39,95€**

Shichi World

Pack regenerador intimo Shichi

Más ofertas en cuponismo.levante-emv.com

CONSULTORA DE KEN FISHER

fisherinvestments.es

Evite quedarse sin dinero pronto

Esta guía sin coste le ayudará

>

Nuevos Cayenne Platinum Edition
Deportividad refinada.

Pruébalos

Consumo combinado gama Cayenne Platinum Edition (en l/100 km): 6,8 - 3,3, Emisiones CO2 (en g/km) 179 - 75.

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO
[Mapa web](#)

C. Valenciana

Valencia
El tiempo
Transportes en Valencia
Tráfico en Valencia
Cartelera de cine
Fallas
Servicios

Clasificados

tucasa.com
Iberpisos
Iberanuncio
Ibercoches
Iberempleo
Anuncios breves
Cambalache

Especiales

Lotería Navidad
Lotería el Niño
Fórmula 1
Premios Cine
Premios Globos de Oro
Elecciones Generales
Resultados Elecciones

levante-emv.com

Contacto
Atención al lector
Conózcanos
Localización
Club Diario Levante
Política Medioambiental
Aviso legal
Política de cookies

Publicidad

Publicidad

[Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica](#)

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica